

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 17.12.2001
COM(2001) 772 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρωσίας στον τομέα του περιβάλλοντος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συνοψη	3
Εισαγωγή.....	4
1. Τα οφέλη της περιβαλλοντικής δράσης για τη Ρωσία	5
2. Η κατάσταση του περιβάλλοντος στη Ρωσία	6
3. Το οικονομικό πλαίσιο.....	7
4. Υφιστάμενα Πλαίσια Περιβαλλοντικής Συνεργασίας	9
5. Ενίσχυση του Διαλόγου: Κύριοι Στόχοι	11
5.1. Στόχοι.....	11
5.2. Μέσα	12
6. Προτεινόμενη κοινή συνεργασία	12
7. Προτεινόμενες ρυθμίσεις για την υλοποίηση του διαλόγου.....	16
8. Συμπερασμα και Επομενα Σταδια.....	17
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΠΡΟΣ ΤΗ ΡΩΣΙΑ.....	18

ΣΥΝΟΨΗ

Η 7η Συνάντηση Κορυφής Ρωσίας-Ευρωπαϊκής Ένωσης πραγματοποιήθηκε στις 17 Μαΐου 2001 και επαναβεβαίωσε τη δέσμευση αμοιτέρων των μερών για ενίσχυση της μακροπρόθεσμης στρατηγικής συνεργασίας τους με στόχο την οικονομική ανάπτυξη και ευμάρεια, την κοινωνική ανάπτυξη, ένα καθαρό περιβάλλον και την ενίσχυση της ασφάλειας και της σταθερότητας στην Ευρώπη, βάσει κοινών αξιών. Τα μέρη εν προκειμένω επανέλαβαν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους για την εμβάθυνση της συνεργασίας στον τομέα του περιβάλλοντος. Η 8η Συνάντηση Κορυφής της 3ης Οκτωβρίου 2001 επιβεβαίωσε τους στόχους αυτούς.

Η παρούσα ανακοίνωση διατυπώνει τις ιδέες και τις προτάσεις της Επιτροπής για την επίτευξη του ως άνω στόχου. Εν προκειμένω λαμβάνεται δεόντως υπόψη η υφιστάμενη συνεργασία στον τομέα του περιβάλλοντος στο πλαίσιο της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρωσίας (ΣΕΣΣ), που ετέθη σε ισχύ το 1997 καθώς και σε άλλα πολιτικά πλαίσια. Υποστηρίζεται ότι έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για την ανάπτυξη στενότερου και καλύτερα συντονισμένου διμερούς διαλόγου για περιβαλλοντικά θέματα μέσω της ΣΕΣΣ με κοινή ημερήσια διάταξη στρατηγικού χαρακτήρα και ενισχυμένες διαδικασίες. Το κείμενο βασίζεται στις ιδέες που περιείχε η ανακοίνωση σχετικά με τη περιβαλλοντική συνεργασία μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ρωσίας που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο τον Μάιο του 2001 (SEC(2001) 723). Εν προκειμένω τονίζεται ιδιαίτερα η σημασία της σύνδεσης των περιβαλλοντικών, οικονομικών και οικονομικών στόχων για τη διαμόρφωση κοινού και βιώσιμου Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη με τίτλο *"Μια αειφόρος Ευρώπη για έναν καλύτερο κόσμο"*, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο του Γκότεμπουργκ τον Ιούλιο του 2001, αποτελεί μακροπρόθεσμο όραμα που αναγνωρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη επιβάλλεται να υποστηρίζει την κοινωνική πρόοδο και τον σεβασμό του περιβάλλοντος, ότι επί της κοινωνικής πολιτικής στηρίζεται η οικονομική απόδοση και ότι η πολιτική περιβάλλοντος θα πρέπει να είναι εύλογη από οικονομική σκοπιά. Υπογραμμίζεται ο καθοριστικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την εξασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης στην Ευρώπη καθώς και παγκοσμίως. Η στρατηγική αυτή εντοπίζει καθοριστικής σημασίας κινδύνους για την αειφόρο ανάπτυξη συμπεριλαμβανομένων του φαινομένου του θερμοκηπίου, των κινδύνων για την δημόσια υγεία, της απώλειας της βιοποικιλότητας και των εδαφών, της συμφόρησης των μεταφορών, των απαραίτητων προσαρμογών προς το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού, της ένδειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Για πολλά από τα θέματα αυτά απαιτείται να αναληφθεί δράση σε διεθνές επίπεδο. **Η στρατηγική καλεί τις αναπτυγμένες χώρες να μιμηθούν την Ευρωπαϊκή Ένωση που πρωτοστατεί στην αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών. Τονίζεται ότι οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης - εσωτερικές και εξωτερικές - επιβάλλεται να υποστηρίζουν ενεργώς τις προσπάθειες τρίτων χωρών για την επίτευξη βιωσιμότερης ανάπτυξης.**

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη αποτελεί μέρος της προπαρασκευής για την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής με θέμα την αειφόρο ανάπτυξη που πρόκειται να πραγματοποιηθεί στο Γιοχάνεσμπουργκ το 2002. Στο πλαίσιο της προπαρασκευής της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής, η Ευρωπαϊκή Ένωση κάλεσε τη Ρωσία και τους υπόλοιπους ευρωπαϊκούς εταίρους να εντείνουν τον διάλογο και τις ενέργειες σχετικά με τα εξής:

- Προστασία των φυσικών πόρων επί των οποίων βασίζεται η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
- Ολοκλήρωση του περιβάλλοντος και εξάλειψη της ένδειας
- Συμβολή της παγκοσμιοποίησης στην αειφόρο ανάπτυξη
- Βελτίωση της χρηστής διακυβέρνησης και συμμετοχή

Προκειμένου να επιτευχθεί η αειφορία σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, ο συνεταιρισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Ρωσία καθίσταται ολοένα σημαντικότερος τόσο για περιβαλλοντικούς όσο και για οικονομικούς λόγους. Η ανάγκη για συνεργασία στον τομέα του περιβάλλοντος καθίσταται ολοένα επιτακτικότερη εν όσω η Ευρωπαϊκή Ένωση διευρύνεται προς ανατολάς και συνεχίζεται η οικονομική αναμόρφωση της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Ρωσίας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ρωσία αντιμετωπίζουν το ίδιο φάσμα παγκοσμίων, περιφερειακών και διαμεθοριακών περιβαλλοντικών προβλημάτων όπως:

- η διασπάθιση της ενέργειας και η αλλαγή του κλίματος·
- οι κίνδυνοι για την ανθρώπινη υγεία από τη ρύπανση των υδάτων και της ατμόσφαιρας·

- η υποβάθμιση των φυσικών πόρων και η διαχείριση των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των ραδιενεργών αποβλήτων·
- η απώλεια φυσικών συστημάτων και βιοποικιλότητας·
- η ρύπανση της Βαλτικής και της Κασπίας Θάλασσας, της Θάλασσας Barents και του Εύξεινου Πόντου.

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί ότι θα βοηθήσει τις προσπάθειες της Ρωσίας να αντιμετωπίσει την κληρονομιά περιβαλλοντικών προβλημάτων που καλείται να διαχειριστεί και να διατηρήσει τις τεράστιες εκτάσεις παρθένας φύσης που της ανήκουν.

1. ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΡΩΣΙΑ

Η πρόοδοι στον τομέα του περιβάλλοντος είναι καθοριστικής σημασίας αφεαυτοί ενώ παράλληλα αναγνωρίζεται ότι η δράση στον τομέα του περιβάλλοντος συνεπάγεται σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Οι αποτελεσματικές περιβαλλοντικές πολιτικές και πρότυπα

- συμβάλλουν στη βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας, για παράδειγμα με την εφαρμογή καθαρότερων και πλέον σύγχρονων τεχνολογιών και τεχνικών διαχείρισης.
- διευκολύνουν την πρόσβαση των εξαγωγών στις ξένες αγορές και βελτιώνουν το κλίμα για επενδύσεις από το εξωτερικό.
- προσφέρουν οικονομικά οφέλη μειώνοντας τη διασπάθιση της ενέργειας, του νερού και των πρώτων υλών.
- μειώνουν το μελλοντικό κόστος καθαρισμού καθώς και τους κινδύνους ατυχημάτων ή εμφάνισης ασθενειών συστατικών με το περιβάλλον, που συχνά έχουν ως αποτέλεσμα την πρόκληση ανθρώπινης δυστυχίας, την διαταραχή των διαδικασιών αναμόρφωσης και απώλεια παραγωγικότητας.

Αυτό διαπιστώνεται για παράδειγμα σε τρεις τομείς που είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για τη Ρωσία.

- **Ενέργεια:** εάν εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη αποδοτικότητα, η διατήρηση και η αποτελεσματική παραγωγή και διανομή της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των απωλειών στο διαμετακομιστικό δίκτυο αγωγών, είναι δυνατό να επιτευχθούν σοβαρότατα οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Χάρη στην αποτελεσματική χρήση της ενέργειας είναι δυνατόν να επιτευχθούν κέρδη κατά προσέγγιση ισοδύναμα προς την παραγωγή φυσικού αερίου εκ μέρους της Ρωσίας. Οι απώλειες αυτές συνεπάγονται δημιουργία τεράστιας ποσότητας εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου που θα ήταν δυνατό να μειωθούν ώστε να μετριαστεί η αλλαγή του κλίματος. Η ρύπανση των εδαφών συνεπεία των διαρροών πετρελαίου συνιστά επίσης μείζον πρόβλημα, όπως εξάλλου συμβαίνει και με τον κίνδυνο από τις κηλίδες πετρελαίου που ενίοτε προκύπτουν κατά τη θαλάσσια μεταφορά του. Η διασπάθιση ενέργειας στη φάση της διανομής συμβάλλει στην κλιμάκωση του κοινωνικού κόστους που παραδείγματος χάριν οφείλεται στη διαταραχή του ενεργειακού εφοδιασμού κατά τη χειμερινή περίοδο.

- **Νερό:** είναι καθοριστικής σημασίας για τη ζωή και την υγεία των ανθρώπων και των οικοσυστημάτων, ενώ παράλληλα αποτελεί βασική απαίτηση για επιτυχή οικονομική ανάπτυξη. Πολλοί κλάδοι της βιομηχανίας, της γεωργίας, του τουρισμού και της αλιείας εξαρτώνται από τον αποτελεσματικό εφοδιασμό με καθαρό νερό. Η αναποτελεσματική ανάκτηση του κόστους από τις υπηρεσίες ύδρευσης επιβαρύνει σημαντικότερα τα οικονομικά του δημοσίου και έχει ως αποτέλεσμα να μην δημιουργούνται πόροι καθοριστικής σημασίας για την αποτελεσματική λειτουργία, τη συντήρηση και την πραγματοποίηση επενδύσεων σε υποδομές. Αποφεύγοντας τη ρύπανση μειώνονται και οι ανάγκες για δαπανηρή επεξεργασία του ύδατος.
- **Εμπόριο και επενδύσεις:** η πρόσβαση στις παγκόσμιες αγορές προϋποθέτει δυνατότητα παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που να ανταποκρίνονται σε παγκόσμια και φυσικά περιβαλλοντικά πρότυπα καθώς και την ικανότητα εξασφαλισμένης τήρησης των προτύπων αυτών για τους καταναλωτές. Το οικονομικό πρόγραμμα της Ρωσίας τονίζει τη σημασία της δημιουργίας των απαραίτητων προϋποθέσεων για την προσέλκυση επενδύσεων από το εξωτερικό. Οι επενδυτές είναι φυσικό να επιδιώκουν την ελαχιστοποίηση των κινδύνων και των αβεβαιοτήτων. Επιθυμούν ένα σαφές, σταθερό και αποτελεσματικά εφαρμοζόμενο κανονιστικό πλαίσιο ώστε να είναι σε θέση να εκτιμούν αξιόπιστα τις περιβαλλοντικές ευθύνες τους.

2. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Επιβάλλεται να τονιστεί ότι από πολλές απόψεις η Ρωσία συμβάλλει σημαντικά στη διαφύλαξη της περιβαλλοντικής ποιότητας σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Στο 65% του εδάφους της Ρωσίας δεν αναπτύσσονται οικονομικές δραστηριότητες, ενώ υπάρχουν τεράστιες εκτάσεις που ουσιαστικά δεν υφίστανται ουδεμία όχληση από τους ανθρώπους. Στη Ρωσία απαντάται το 20% των παγκοσμίως διατιθέμενων υδάτινων πόρων και το 22% των δασών του πλανήτη. Η διαφύλαξη των ως άνω τεράστιων περιβαλλοντικών στοιχείων αποτελεί καθοριστικής σημασίας θέμα.

Ωστόσο, η Ρωσία έχει και τεράστια περιβαλλοντικά προβλήματα. Σύμφωνα με τις επίσημες ρωσικές πηγές, η κατάσταση που επικρατεί στο περιβάλλον συνήθως στις πυκνοκατοικημένες αστικές και βιομηχανικές περιοχές (10-15% του εδάφους της χώρας) θεωρείται "ανησυχητική":

- η υδροδότηση πολλών αστικών κέντρων κρίνεται αναξιόπιστη ενώ ελλοχεύουν κίνδυνοι ρύπανσης του ύδατος, συμπεριλαμβανομένης και της οξείας μόλυνσής του με βαρέα μέταλλα. Ένα τρίτο όλων των σωληνώσεων και 17% των σωληνώσεων αποχέτευσης θα έπρεπε να αντικατασταθούν πάραυτα. Τα απόβλητα υπερβαίνουν το δυναμικό του αποχετευτικού συστήματος κατά 60%.
- Τα συστήματα διαχείρισης των βιομηχανικών και αστικών λυμάτων θεωρούνται ακατάλληλα στη Μόσχα και σε άλλες πόλεις. Έχουν συσσωρευτεί 1,8 δισεκατομμύρια τόνοι τοξικών αποβλήτων τα οποία αυξάνονται ετησίως κατά 108 εκατομμύρια τόνους.
- Οι βιομηχανικές εκπομπές καθώς και οι εκπομπές από τα οχήματα προκαλούν σοβαρότατη ατμοσφαιρική ρύπανση σε πολλές πόλεις.

Σοβαρότατο προβληματισμό προκαλεί επίσης και η υγειονομική κατάσταση στη Ρωσία. Οι ασθένειες και οι δηλητηριάσεις που οφείλονται στα βαρέα μέταλλα και σε άλλα τοξικά υλικά αποτελούν σημαντικό παράγοντα περιορισμού της προσδοκίας ζωής η οποία σήμερα για τα άρρενα μέλη του πληθυσμού ανέρχεται πλέον μόλις σε 58 έτη. Εάν οι σημερινές τάσεις συνεχιστούν ο πληθυσμός θα μειωθεί από 145 εκατομμύρια σήμερα σε 135 εκατομμύρια έως το 2015 και σε 100 εκατομμύρια έως το 2050.

Η κατάσταση του εδάφους δεν είναι ικανοποιητική, σε ορισμένες μάλιστα περιοχές θεωρείται κρίσιμη λόγω της αποσάθρωσης, της μείωσης της περιεκτικότητας σε χούμο, της απερίθωσης και των πλημμυρών, της αλάτωσης και της νιτροποίησης καθώς και της ρύπανσης από φυτοφάρμακα, βαρέα μέταλλα και ραδιονουκλείδια¹.

Οι δυνατότητες ενεργειακής εξοικονόμησης είναι τεράστιες. Τα κέρδη που θα ήταν δυνατόν να επιτευχθούν από τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας υπολογίζονται σε 400 εκατομμύρια toe (εν προκειμένω είναι αποκαλυπτική η σύγκριση προς την ετήσια παραγωγή φυσικού αερίου η οποία ανέρχεται σε 490 εκατομμύρια toe). Οι διαρροές από τις πετρελαϊκές επιχειρήσεις στη Ρωσία ανέρχονται ετησίως περίπου σε 20 εκατομμύρια τόνους πετρελαίου (ήτοι 5% της συνολικής άντλησης). Η κηλίδα αργού πετρελαίου που προκλήθηκε από την εταιρεία Exxon Valdez στα ύδατα της Αλάσκας το 1989, αντιπροσωπεύει ποσότητα μικρότερη των ημερήσιων διαρροών στη Ρωσία.

Πολλά από τα προβλήματα αυτά έχουν διαμεθοριακό ή παγκόσμιο χαρακτήρα. Η Ρωσία αντιπροσωπεύει το 7% των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και μόλις το 1% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Προκειμένου να μειωθεί η ρύπανση στη Βαλτική και την Κασπία Θάλασσα καθώς και τον Εύξεινο Πόντο απαιτείται κοινή δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρωσίας. Ο έλεγχος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των χημικών και επικίνδυνων αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των αναλωθέντων πυρηνικών και ραδιενεργών αποβλήτων, απαιτεί επίσης στενή συνεργασία και προσφέρει σοβαρότατα αμοιβαία οφέλη. Για παράδειγμα, πρόσφατη μελέτη υπολόγισε ότι τα οφέλη των χωρών που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ειδικότερα μάλιστα της Ρωσίας, της Λευκορωσίας και της Ουκρανίας) από δράσεις που έχουν αναλάβει οι υποψήφιες χώρες προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που απορρέουν από τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τουλάχιστον 9,5 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως².

3. ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μετά από μία δεκαετία ουσιαστικά αδιάκοπης οικονομικής συρρίκνωσης, το ΑΕΠ της Ρωσίας αυξήθηκε κατά 3,5% το 1999 και σε ποσοστό μεγαλύτερο του 8% το 2000 ενώ η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε περί τα 17% την ίδια περίοδο. Εντούτοις, ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να μειωθεί μετά το 2001, τα περισσότερα μάλιστα σενάρια προβλέπουν ότι η αύξηση του ΑΕΠ θα κυμανθεί μεταξύ 5 και 6%. Ο οικονομικός μαρασμός είχε ως αποτέλεσμα να μειωθούν τα επίπεδα ρύπανσης αλλά αυτά αναμένεται να κλιμακωθούν εκ νέου με τη διεύρυνση της οικονομίας.

Το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα αυξήθηκε το 2000 κατά 9%. Εντούτοις, 35% του πληθυσμού (50 εκατομμύρια άνθρωποι) διαβιών σε επίπεδα χαμηλότερα του επιπέδου

¹ Ανάλυση της κατατομής της Ρωσικής Ομοσπονδίας προς την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την αειφόρο ανάπτυξη, 1997.

² ECOTEC και άλλοι "Οφέλη για τις υποψήφιες χώρες από τη συμμερφωση προς το κοινοτικό κεκτημένο σχετικά με το περιβάλλον".

επιβίωσης των 50 ευρώ μηνιαίως. Η μέση ονομαστική μηνιαία αμοιβή στα μέσα του 2001 ανερχόταν σε 130 ευρώ. Τοιουτοτρόπως περιορίζονται οι δυνατότητες ανάκτησης δαπανών υπέρ των περιβαλλοντικών υπηρεσιών.

Ο κρατικός προϋπολογισμός, μολονότι ισοσκελισμένος το 2001 και το 2002 (σχέδιο) αντιμετωπίζει σοβαρότατες πιέσεις ειδικά λόγω της εξυπηρέτησης του εξωτερικού δανεισμού που ισοδυναμεί περίπου με το ένα τρίτο των αναμενόμενων δημοσιονομικών εσόδων για το 2001. Τοιουτοτρόπως συμπιέζεται η χρηματοδότηση υπέρ της πολιτικής, των φορέων και της τήρησης της νομοθεσίας για το περιβάλλον. Εδώ και πολλά χρόνια δεν διατίθενται κρατικές εγγυήσεις για περιβαλλοντικά δάνεια.

Οι ρυθμοί δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων είναι ιδιαίτερα χαμηλοί. Απαιτείται τεχνολογικός και διαχειριστικός εκσυγχρονισμός σε μεγάλη κλίμακα - ιδιαίτερα μάλιστα στον τομέα του περιβάλλοντος, που εκ των πραγμάτων μπορεί να προέλθει μόνο από το εξωτερικό. Ωστόσο, οι άμεσες επενδύσεις στη Ρωσία από το εξωτερικό είναι πολύ χαμηλές σε σύγκριση με άλλες αναδύμενες οικονομίες. Οι άμεσες επενδύσεις στη Ρωσία από το εξωτερικό μεταξύ του 1991 και του 1999 ανήλθαν σε 23 δισεκατομμύρια ευρώ (συγκριτικά μπορεί να αναφερθεί ότι στην Πολωνία ανήλθαν σε 36 δισεκατομμύρια και στην Κίνα σε 340 δισεκατομμύρια).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο κατεξοχήν εμπορικός εταίρος της Ρωσίας και καλύπτει περίπου το ένα τρίτο των εισαγωγών και εξαγωγών. Ο αριθμός αυτός θα μπορούσε να φθάσει το 50% μετά από τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ρωσία έχει ευρύ εμπορικό πλεόνασμα με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο ενεργειακός εφοδιασμός από τη Ρωσία είναι ιδιαίτερα σημαντικός και για τις δύο πλευρές. Το 53% των εξαγωγών πετρελαίου της Ρωσίας και το 62% των εξαγωγών της σε φυσικό αέριο καταλήγουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι εξαγωγές αυτές αντιπροσωπεύουν το 16% της κατανάλωσης πετρελαίου και το 19% της κατανάλωσης φυσικού αερίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτή η διευρυνόμενη εμπορική σχέση προσφέρει κίνητρα για την εναρμόνιση των περιβαλλοντικών προτύπων.

Συνοπτικά, το οικονομικό υπόβαθρο για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της Ρωσίας εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολο. Εντούτοις, λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρόσφατη βελτίωση των γενικών μακρο- και μικροοικονομικών συνθηκών (συμπεριλαμβανόμενης της σημερινής μεταρρύθμισης των αγροτικών μονοπωλίων) στη Ρωσία συνεχίζεται, αναμένεται να υπάρξουν ολοένα μεγαλύτερες ευκαιρίες για περιβαλλοντική πρόοδο σε τομείς όπως:

- οι επενδύσεις στους τομείς επίδειξης εκ μέρους των διεθνών χρηματοδοτικών φορέων όσον αφορά το νερό και άλλες δημοτικές υπηρεσίες, την ενεργειακή αποδοτικότητα καθώς και τη μείωση των εκπομπών των αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου με την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου του Κυότο
- ο επανεξοπλισμός και η βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης ιδίως σε τομείς που προσελκύουν τις εγχώριες επενδύσεις, τις επενδύσεις από το εξωτερικό και αναπτύσσουν δραστηριότητα σε διεθνείς αγορές
- τα οικονομικά μέσα και η βελτίωση στον τομέα της ανάκτησης των δαπανών

4. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η **κοινή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τη Ρωσία** που εγκρίθηκε από τους επικεφαλής κρατών και κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Συμβούλιο της Κολωνίας (τον Ιούνιο του 1999), αναφέρει υπό τον τίτλο "*Κοινές προκλήσεις στην ευρωπαϊκή ήπειρο*" ότι "το περιβάλλον αποτελεί κοινή ιδιοκτησία των λαών της Ρωσίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι προτεραιότητες στην περιοχή αποτελούν η αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων, η διαχείριση των πυρηνικών αποβλήτων και η καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ρύπανσης των υδάτων".

Το περιβάλλον έχει εντοπιστεί ως ο τομέας στον οποία επιβάλλεται να αποδοθεί προτεραιότητα κατά την ανάληψη δράσης δυνάμει της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας. Ο αντίστοιχος διάλογος αναπτύσσεται μέσω της υποεπιτροπής για το περιβάλλον, την ενέργεια και την πυρηνική ασφάλεια της ΣΕΣΣ. Εγκρίθηκε ένα **Κοινό Πρόγραμμα Εργασίας για την Ρωσική Ομοσπονδία** με τις εξής προτεραιότητες:

- Εναρμόνιση των περιβαλλοντικών προτύπων και της αντίστοιχης νομοθεσίας·
- Διαμεθοριακές και περιφερειακές πρωτοβουλίες (συμπεριλαμβανομένου του Ευξείνου Πόντου και της Βαλτικής Θάλασσας)·
- Προαγωγή των περιβαλλοντικών επενδύσεων στη Ρωσία·
- Εναρμόνιση των διαδικασιών για την αποτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον·
- Συνεργασία όσον αφορά στην παρακολούθηση του περιβάλλοντος και στην υποβολή αντιστοίχων εκθέσεων·
- Κλιματική αλλαγή - μείωση των εκπομπών των αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου·
- Ασφάλεια των πυρηνικών εγκαταστάσεων και διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων·
- Εγκάρσια θέματα όπως η ευαισθητοποίηση του κοινού, η ολοκλήρωση του περιβάλλοντος σε άλλους τομείς, η δημιουργία θεσμικού δυναμικού.

Το Μάιο του 2001 κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρωσίας αποφασίστηκε να συγκροτηθεί υψηλού επιπέδου ομάδα στο πλαίσιο της ΣΕΣΣ η οποία να επεξεργαστεί την έννοια του **κοινού ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου**. Εξακολουθεί ο διάλογος σχετικά με τους τομείς που ενδεχομένως θα καλύψει η πρωτοβουλία αυτή. Η πρώτη συνεδρίαση της ομάδας υψηλού επιπέδου υπό κοινή προεδρία του Επιτρόπου Patten και του Αντιπροέδρου Khristenko προγραμματίστηκε για τα τέλη του 2001.

Το περιβάλλον και η ενεργειακή αποδοτικότητα ήταν ένα από τα τέσσερα θέματα που ανάλυσαν οι εμπειρογνώμονες κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο του **διαλόγου Ευρωπαϊκής Ένωσης-Ρωσίας για την ενέργεια**. Ο διάλογος άρχισε στη Διάσκεψη Κορυφής Ευρωπαϊκής Ένωσης-Ρωσίας που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι τον Οκτώβριο του 2000, με στόχο να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για τη δημιουργία μιας εταιρικής σχέσης στον τομέα της ενέργειας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρωσίας στο πλαίσιο της ΣΕΣΣ. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταχεία επισημοποίηση της πρωτοβουλίας αυτής, ο Πρόεδρος της Ρωσίας κ. Putin όρισε τον Αντιπρόεδρο κ. Khristenko

ως συνομιλητή ενώ ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όρισε τον κ. Lamoureux, Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Ενέργειας και Μεταφορών.

Ο διάλογος αυτός εξασφαλίζει κοινό πλαίσιο εντός του οποίου είναι δυνατόν να συνεξετασθούν τα θέματα του αμοιβαίου ενδιαφέροντος στον τομέα της ενέργειας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η συνεργασία για την εξοικονόμηση της ενέργειας, ο εξορθολογισμός της παραγωγής και οι υποδομές μεταφορών, οι δυνατότητες ευρωπαϊκών επενδύσεων, καθώς και η σχέση μεταξύ παραγωγών και καταναλωτριών χωρών. Συνολικό στόχο αποτελεί η βελτίωση των ενεργειακών σχέσεων εξασφαλίζοντας παράλληλα την εφαρμογή πολιτικών ανοίγματος και ολοκλήρωσης των ενεργειακών αγορών. Στην προσπάθεια αυτή, η Επιτροπή παίζει τον ρόλο καταλύτη, με στόχο τη βελτίωση των επενδυτικών ευκαιριών στον ενεργειακό τομέα της Ρωσίας προκειμένου να αναβαθμιστεί η υποδομή, να προαχθεί η ενεργειακή αποδοτικότητα και οι τεχνολογίες που θεωρούνται φιλικές για το περιβάλλον καθώς και να επιτευχθεί η διαφύλαξη της ενέργειας στη Ρωσία.

Η ανακοίνωση προς την Επιτροπή όσον αφορά το διάλογο για την ενέργεια μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ρωσίας (SEC(2001) 712/5) υποβλήθηκε στις 15 Μαΐου 2001 με θέμα τις μέχρι τότε επιτευχθείσες προόδους.

Από τις τέσσερις εκθέσεις που υπέβαλαν οι εμπειρογνώμονες τον Ιούλιο του 2001, εκπονήθηκε κοινή έκθεση σύνθεσης αυτών από τους δύο συνομιλητές και υποβλήθηκε στη Διάσκεψη Κορυφής και Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρωσίας στις Βρυξέλλες, τον Οκτώβριο του 2001. Η έκθεση αυτή τονίζει ορισμένους τομείς στους οποίους κρίνεται δυνατή η επίτευξη προόδων βραχυπρόθεσμα ενώ παράλληλα αναφέρεται και σε σειρά σημαντικών θεμάτων για τα οποία θα απαιτηθούν περαιτέρω διερευνητικές επαφές καθώς και τεχνική ανάλυση πριν καταστεί δυνατή η επίτευξη περαιτέρω προόδου.

Η αρωγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τη Ρωσία παρέχεται πρωτίστως μέσω του **προγράμματος Tacis**. Το περιβάλλον δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών τομέων προτεραιότητας που αναφέρονται στο εθνικό πρόγραμμα Tacis για τη Ρωσία. Εντούτοις, υποστηρίζεται σειρά έργων με εγκάρσια περιβαλλοντικά οφέλη (για παράδειγμα η συγχρηματοδότηση επενδύσεων υπέρ δημοτικών υπηρεσιών και ιδίως υπέρ της διαχείρισης των αστικών λυμάτων στην Αγ. Πετρούπολη τελεί υπό εξέταση προκειμένου να συμπεριληφθεί στο ενδεικτικό εθνικό πρόγραμμα για την περίοδο 2002-03 στη Ρωσία). Τα περιβαλλοντικά έργα στα οποία συμμετέχει η Ρωσία υποστηρίζονται από άλλα προγράμματα του Tacis ιδίως μάλιστα τα περιφερειακά και διαμεθοριακά προγράμματα (βλ. στο **παράρτημα** τον κατάλογο των προγραμμάτων Tacis και τις άλλες μορφές περιβαλλοντικής αρωγής εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τη Ρωσία).

Η Επιτροπή εργάζεται επίσης με την ΕΤΕ, τους διεθνείς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και διάφορους άλλους χορηγούς προκειμένου να εξασφαλιστεί η προώθηση των περιβαλλοντικών επενδύσεων στη Ρωσία. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Στοκχόλμης του Μαρτίου του 2001, η Κοινότητα θα παράσχει εγγυήσεις στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) προκειμένου αυτή να παράσχει δάνεια για επιλεχθέντα περιβαλλοντικά έργα στο τμήμα του δακτυλίου της Βαλτικής Θάλασσας, ιδίως μάλιστα στην περιοχή Αγ. Πετρούπολης και του Kaliningrad. Τα δάνεια θα αξιολογηθούν από την ΕΤΕ κατά περίπτωση, επιβάλλεται να είναι ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και θα χορηγηθούν υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνουν το ενδεικτικό όριο των 100 εκατ. ευρώ, ενώ η Ρωσία καλείται να ανταποκριθεί στις διεθνείς χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της Λέσχης των Παρισίων. Η ΕΤΕ θα συνεργαστεί και θα συγχρηματοδοτήσει από κοινού με άλλους διεθνείς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς μέσω της **Βόρειας Περιβαλλοντικής Συνεργασίας**

(NDEP) η οποία παρέχει ένα πλαίσιο καθορισμού προτεραιοτήτων, με συμμετοχή της Επιτροπής, διμερών και πολυμερών χορηγών, των διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών και της Ρωσίας.

Η Ρωσία είναι επίσης καθοριστικής σημασίας εταίρος για την ΕΕ στις **πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες και τα διεθνή φόρα και τις πρωτοβουλίες** όσον αφορά την ανταπόκριση στις περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν από κοινού. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται:

- Η Σύμβαση πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές αλλαγές και το Πρωτόκολλο του Κυότο
- Η Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα
- Η διαδικασία "περιβάλλον για την Ευρώπη" και οι περιφερειακές ευρωπαϊκές συμβάσεις της επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE)
- Η Βόρεια Διάσταση, συμπεριλαμβανομένης της NDEP
- Το πολυμερές πρόγραμμα για την πυρηνική ενέργεια και το περιβάλλον για τη Ρωσία (MNEPR)
- Οι περιφερειακές θάλασσες - Βαλτική (Σύμβαση του Ελσίνκι) και Εύξεινος Πόντος (Σύμβαση του Βουκουρεστίου) και ο Ατλαντικός (σύμβαση OSPAR) καθώς και οι Περιφερειακοί Οργανισμοί Αλιείας στη Βαλτική Θάλασσα και τον Βόρειοανατολικό Ατλαντικό.

5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ: ΚΥΡΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

5.1. Στόχοι

Υπάρχουν σοβαρά περιθώρια βελτίωσης του περιβαλλοντικού διαλόγου με τη Ρωσία. Μολονότι πολλές αξιόλογες πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί για συγκεκριμένες πτυχές δεν έχει εισέτι επιτευχθεί η οικοδόμηση ενός ουσιαστικού διαλόγου στρατηγικού χαρακτήρα. Οι υφιστάμενες δομές προσφέρουν επαρκείς ευκαιρίες ανάπτυξης αναλόγου διαλόγου, αλλά είναι φανερό ότι χρειάζεται μεγαλύτερη πολιτική δέσμευση προκειμένου να αξιοποιηθούν πλήρως οι υπάρχουσες δυνατότητες. Είναι καθοριστικής σημασίας να συμμετάσχουν στον διάλογο οι βασικοί παράγοντες και από τις δύο πλευρές δεδομένου ότι οι αρμοδιότητες με συνέπειες για το περιβάλλον, χαρακτηρίζονται από ευρύτατη διασπορά τόσο εντός της Ρωσικής Κυβέρνησης όσο και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ο καθοριστικός στόχος είναι ως εκ τούτου να επιτευχθεί ένας πιο απρόσκοπτος διάλογος γενικότερου χαρακτήρα μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ρωσίας όσον αφορά τα θέματα περιβάλλοντος και αειφόρου ανάπτυξης. Ο διάλογος αυτός επιβάλλεται να εστιαστεί σε **κοινή ημερήσια διάταξη** για τους τομείς τους οποίους η ανάλυση της περιβαλλοντικής δράσης αναμένεται να είναι πλέον επωφελής για την ευρύτερη οικονομική μεταρρύθμιση της Ρωσίας και αντιστρόφως.

5.2. Μέσα

Οι υφιστάμενες δομές θα πρέπει να εξελιχθούν κατά τρόπο που να διευκολύνουν τη βελτίωση του διαλόγου. Αυτές θα πρέπει:

- να εντάσσονται στη δομή της ΣΕΣΣ
- να είναι διαρκείς - καλύπτοντας το χάσμα μεταξύ των ετησίων ή των ανά διετία εκτελούμενων συνεδριάσεων της υποεπιτροπής της ΣΕΣΣ
- να είναι ευέλικτες και να έχουν μεγάλες δυνατότητες ανταπόκρισης - προκειμένου να καταστεί εφικτός ο ουσιαστικός διάλογος όσον αφορά το πλήρες φάσμα των θεμάτων που αποτελούν σήμερα αντικείμενο αμοιβαίου ενδιαφέροντος
- θα πρέπει να είναι συντονισμένες - με συμμετοχή των αντιστοίχων υπουργείων και υπηρεσιών από τη ρωσική πλευρά, και όλων των αντιστοίχων Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενσωμάτωση του περιβάλλοντος σε άλλους τομείς πολιτικής. Λόγω της ιδιαίτερης σημασίας που αποδίδεται στη διεπαφή με τα οικονομικά θέματα καθίσταται καθοριστικής σημασίας να συμμετάσχουν πλήρως τα ρωσικά υπουργεία που είναι αρμόδια για την οικονομική μεταρρύθμιση.
- να διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους - ανθρώπινους και χρηματοοικονομικούς και από τις δύο πλευρές προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία τους.

6. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Το συγκεκριμένο κοινό πρόγραμμα εργασίας στο πλαίσιο της ΣΕΣΣ εξακολουθεί να ισχύει και θα πρέπει να συνεχιστεί η υλοποίησή του μέσω της βελτίωσης του διαλόγου. Ωστόσο, το πρόγραμμα αυτό αναπτύχθηκε μεταξύ της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και της τέως κρατικής επιτροπής για την προστασία του περιβάλλοντος του 1999, και έκτοτε έλαβαν χώρα οργανωτικές και πολιτικές εξελίξεις τόσο στη Ρωσία όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως εκ τούτου θα πρέπει να εγκριθεί ευρύτερη ημερήσια διάταξη στρατηγικού χαρακτήρα η οποία να λαμβάνει δεόντως υπόψη τις αλλαγές αυτές.

Καθοριστικό σημείο αφετηρίας είναι οι στόχοι της Ρωσίας όσον αφορά την περιβαλλοντική πολιτική και τη διαχείριση πόρων που στο *Μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης για τη Ρωσική Ομοσπονδία (2002-2004)* ορίζονται ως εξής:

- διαφύλαξη της σταθερότητας και διατήρηση βιώσιμης ισορροπίας στα περιφερειακά και άλλα οικοσυστήματα της χώρας ως μέρος της παγκόσμιας οικολογικής ισορροπίας
- δημιουργία ευνοϊκών οικολογικών προϋποθέσεων για τη βελτίωση των οικολογικών ενδιατημάτων του ανθρώπου
- καθιέρωση μιας οικονομίας φιλικής για το περιβάλλον ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική χρήση των πόρων και της ενέργειας
- διατήρηση της συνολικής αειφορίας της βιόσφαιρας

Οι προτεραιότητες για μεσοπρόθεσμη δράση περιλαμβάνουν:

- τεχνολογίες, διαδικασίας και προϊόντα εξοικονόμησης των πόρων και της ενέργειας
- οικονομικά μέσα, περιβαλλοντικά πρότυπα, βελτιωμένο έλεγχο και επιθεωρήσεις του περιβάλλοντος, αξιολογήσεις των περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- κατασκευή και ανακαίνιση των μονάδων επεξεργασίας ύδατος, μείωση των ατμοσφαιρικών εκπομπών
- εφαρμογή της αρχής "ο ρυπαίνων πληρώνει" - συμπεριλαμβανομένου του λογιστικού καταλογισμού των περιβαλλοντικών δαπανών με επιβαρύνσεις για τη ρύπανση
- νέους χρηματοοικονομικούς μηχανισμούς για την ενθάρρυνση των επενδύσεων και τη διαμόρφωση νέων πτυχών του προϋπολογισμού, με στόχο τη βελτίωση της περιβαλλοντικής πολιτικής ώστε να καταστεί θελκτική για τις επενδύσεις από το εξωτερικό
- διαρθρωτικές αλλαγές στους πλέον "ρυπαρούς" τομείς της βιομηχανίας
- ενεργό ρόλο στις διεθνείς διαδικασίες.

Οι στόχοι αυτοί και οι αντίστοιχες προτεραιότητες θα αποτελούν τις κατευθυντήριες αρχές επί των οποίων βασίζεται η στρατηγική της Ρωσίας για την αειφόρο ανάπτυξη η οποία επί του παρόντος βρίσκεται στο στάδιο της εκπόνησης.

Η κοινή ημερήσια διάταξη στρατηγικού χαρακτήρα θα πρέπει επίσης να απηχεί τις προτεραιότητες και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέρονται στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο *Η αειφόρος ανάπτυξη για έναν καλύτερο κόσμο* και έχουν ως εξής:

- περιορισμός της αλλαγής του κλίματος και αύξηση της χρήσης των καθαρών μορφών ενέργειας
- αντιμετώπιση των κινδύνων για την δημόσια υγεία
- υπευθυνότερη διαχείριση φυσικών πόρων
- βελτίωση του συστήματος των μεταφορών και της διαχείρισης της χρήσης γης
- καταπολέμηση της ένδειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
- αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της γήρανσης της κοινωνίας

Το 6ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο *"Περιβάλλον 2010: Το μέλλον και οι επιλογές μας"* εντοπίζει τέσσερα θέματα στα οποία πρέπει να αποδοθεί προτεραιότητα. Αυτά είναι η αλλαγή του κλίματος, η φύση και η βιοποικιλότητα, το περιβάλλον και η υγεία και οι φυσικοί πόροι και το νερό, καθώς επίσης και πέντε πολιτικές προσεγγίσεις που θεωρούνται καθοριστικής σημασίας σημαντικές στο πλαίσιο αυτό και έχουν ως εξής:

- εξασφαλισμένη εφαρμογή της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας·

- ενσωμάτωση όλων των περιβαλλοντικών προβληματισμών στους αντίστοιχους πολιτικούς τομείς·
- στενή συνεργασία με τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές για τον εντοπισμό λύσεων·
- εξασφάλιση πληρέστερης και ευχερέστερα προσβάσιμης πληροφόρησης σχετικά με το περιβάλλον στους πολίτες·
- ευαισθητοποίηση όσον αφορά το περιβάλλον κατά τη χρήση γης.

Βάσει των προτεραιοτήτων αμοτέρων των πλευρών, προτείνεται ο βελτιωμένος διάλογος να εστιαστεί στους εξής τομείς:

Αποτελεσματική χρήση της ενέργειας και καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος: η αποτελεσματικότερη παραγωγή, διανομή και χρήση των ενεργειακών πόρων είναι καθοριστικής σημασίας για τη μείωση των εκπομπών που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου ενώ παράλληλα συνεπάγεται μείζονα οικονομικά οφέλη. Η Ρωσική Ομοσπονδία τόνισε κατά την τελική συνεδρίαση της έβδομης διάσκεψης των συμβαλλομένων μερών της UNFCCC (στο Μαρακές το Νοέμβριο του 2001) ότι τα εκεί επιτευχθέντα αποτελέσματα άνοιξαν το δρόμο για την επικύρωση του Πρωτοκόλλου του Κυότο εκ μέρους όλων των χωρών συμπεριλαμβανόμενης και της Ρωσίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ρωσία έχουν επίσης κοινά συμφέροντα όσον αφορά την εφαρμογή της σύμβασης πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος (UNFCCC) και του Πρωτοκόλλου του Κυότο. Η περαιτέρω συνεργασία με θέμα την αλλαγή του κλίματος στο πλαίσιο της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας θα πρέπει να μεγιστοποιηθεί τις συνέργιες με το διάλογο Ευρωπαϊκής Ένωσης/Ρωσίας για την ενέργεια που αποσκοπεί στην προσέλκυση επενδύσεων στον ενεργειακό τομέα της Ρωσίας και στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας. Από την άποψη αυτή ο διάλογος της Ευρωπαϊκής Ένωσης/Ρωσίας σχετικά με την ενέργεια θα πρέπει επίσης να διευκολύνει την εκτέλεση έργων κοινής υλοποίησης στη Ρωσία. Ο βελτιωμένος διάλογος επιβάλλεται να περιλαμβάνει την ανάληψη συγκεκριμένης κοινής δράσης για την υλοποίηση των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της UNFCCC και του Κυότο, συμπεριλαμβανόμενων των δραστηριοτήτων υπέρ της δημιουργίας δυναμικού σχετικά με την παρακολούθηση των αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και την υποβολή εκθέσεων. Τοιουτοτρόπως, θα διευκολυνθεί η έγκαιρη επικύρωση του Πρωτοκόλλου του Κυότο εκ μέρους της Ρωσίας και της ΕΕ και θα δοθεί η δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Ρωσία να συμμετάσχουν στους μηχανισμούς του Κυότο, ιδίως μάλιστα σε ό,τι αφορά την εμπορία των εκπομπών και την από κοινού υλοποίηση. Προς τούτο επιβάλλεται να ενισχυθούν σε συνεργασία με τους διεθνείς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς τα οικονομικά μέσα και οι μέθοδοι παροχής τεχνικής αρωγής εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η βελτίωση της δημόσιας υγείας: πολλά μπορούν να γίνουν για την ανάληψη περιβαλλοντικής δράσης υπέρ της περιστολής των υγειονομικών κινδύνων που επηρεάζουν ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες όπως των παιδιών και των φτωχών. Πιστική προτεραιότητα αποτελούν οι συνθήκες που επικρατούν στο σύστημα υδροδότησης που βρίσκεται σε άσχημη κατάσταση σε πολλά μέρη της Ρωσίας. Επιβάλλεται να αναληφθεί δράση προκειμένου να βελτιωθεί η διαχείριση και η συντήρηση του συστήματος, να αναμορφωθεί η χρηματοδότησή του και να μειωθούν οι κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία. Ο διάλογος πρέπει να βασιστεί στις υφιστάμενες πρωτοβουλίες (π.χ. τη διάσκεψη των Υπουργών Οικονομίας και Περιβάλλοντος στο Almaty το 2000) καθώς και τα αντίστοιχα έργα (επεξεργασία αστικών λυμάτων στην Αγ.

Πετρούπολη) θα πρέπει παράλληλα να επιδιωχθεί η ανάπτυξη νέας κοινής ημερήσιας διάταξης, ιδίως στον τομέα της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα.

Η βελτίωση της αποδοτικότητας πόρων: εμπόριο, επενδύσεις, επανεξοπλισμός της βιομηχανίας και διαχείριση των αποβλήτων: πρόκειται για έναν ακόμη ζωτικό τομέα όπου συμπίπτουν τα οικονομικά και τα περιβαλλοντικά συμφέροντα. Η συνεργασία επιβάλλεται να εστιαστεί στην προαγωγή του λογιστικού καταλογισμού του περιβαλλοντικού κόστους με τη μείωση των επιδοτήσεων, βελτιώνοντας την ανάκτηση του κόστους και αυξάνοντας την αξιοποίηση των οικονομικών μέσων καθώς και προάγοντας την εφαρμογή της αρχής "ο ρυπαίνων πληρώνει". Αυτό θα αποδώσει οφέλη μέσω της αποτελεσματικότερης χρήσης των υποδομών, της ενέργειας και των πρώτων υλών, εξασφαλίζοντας εισοδήματα από τις βελτιωμένες υπηρεσίες και επενδύσεις και επιτρέποντας την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών. Η συνεργασία επιβάλλεται επίσης να εστιαστεί σε θέματα που σχετίζονται με την αντικατάσταση παρωχημένων βιομηχανικών τεχνολογιών και διαδικασιών και την βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης στις επιχειρήσεις. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τον τομέα της διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων. Η Ρωσία βρίσκεται αντιμέτωπη με μια τεράστια πρόκληση κατά τα επόμενα χρόνια όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό της υποδομής και του εξοπλισμού σε όλους τους οικονομικούς τομείς. Ανάλογη αναμόρφωση αναμένεται να επιτρέψει μείζονα περιβαλλοντικά αλλά και οικονομικά οφέλη όσο θα αντικαθίστανται οι παλαιές ρυπογόνες τεχνολογίες. Οι οικονομικές επιδόσεις αναμένεται επίσης να βελτιωθούν εφόσον οι επιχειρήσεις υιοθετήσουν χαμηλού κόστους βελτιώσεις στον τομέα της διαχείρισης του περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο αυτό είναι καθοριστικής σημασίας η διαχείριση του αναλωθέντος καυσίμου, από πυρηνικούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και πυρηνικά υποβρύχια, καθώς και η διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων. Είναι καλώς τεκμηριωμένοι οι κίνδυνοι που απειλούν τις αρκτικές θάλασσες λόγω των αποβλήτων του παρελθόντος στη Βόρειοδυτική Ρωσία ενώ υφίστανται εξίσου σοβαρά προβλήματα και σε άλλες περιοχές όπως π.χ. γύρω από τη μονάδα επανεπεξεργασίας στο Mayak και τις εγκαταστάσεις στο Krasnoyarsk και το Tomsk.

Ο διάλογος πρέπει επίσης να αποδώσει τη δέουσα σημασία στον ρόλο των βελτιωμένων και εναρμονισμένων περιβαλλοντικών προτύπων καθώς και την επιβολή τους σχετικά με τη δημιουργία καταλληλότερων συνθηκών για το εμπόριο και τις επενδύσεις από το εξωτερικό. Οι συζητήσεις αυτές θα πρέπει να συνδεθούν με την ανάπτυξη της συνεργασίας στο πλαίσιο του Κοινού Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Άλλα θέματα: ο αναβαθμισμένος διάλογος επιβάλλεται επίσης να καλύπτει πολλούς άλλους τομείς συνεργασίας όπως:

- **Η παρακολούθηση του περιβάλλοντος:** Η Ρωσία πρωτοπορεί στο πλαίσιο κοινής πρωτοβουλίας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος για την ενίσχυση των μηχανισμών παρακολούθησης και επιβολής εκθέσεων για το περιβάλλον σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον συμφωνήθηκε πρόσφατα ότι η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία ΕΚ/ΕΟΔ για την «παγκόσμια παρακολούθηση του περιβάλλοντος και την ασφάλεια» (GMES) θα αποτελέσει αντικείμενο ενδεδειγμένης ανάλυσης προκειμένου να εντοπισθούν οι υφιστάμενες ευκαιρίες για συνεργασία μεταξύ της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος.
- **Η ευαισθητοποίηση του κοινού και η ενημέρωση σχετικά με το περιβάλλον**

- **Η διεθνής συνεργασία και υλοποίηση των πολυμερών συμφωνιών για το περιβάλλον:** εν προκειμένω θα πρέπει να περιλαμβάνονται οι αντίστοιχοι ρόλοι των ρωσικών ομοσπονδιακών και περιφερειακών αρχών καθώς και η έγκαιρη σύναψη του πολυμερούς πυρηνικού προγράμματος για το περιβάλλον στη Ρωσία (MNEPR).
- **Η συνεργασία στο πλαίσιο της Βόρειας Διάστασης και στην περιοχή του Δούναβη, του Ευξείνου Πόντου και της Κασπίας Θάλασσας.**
- **Η αειφόρος χρήση φυσικών πόρων κοινού ενδιαφέροντος**

7. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Η υποεπιτροπή ΣΕΣΣ θα πρέπει να συνεχίσει να συνεδριάζει τουλάχιστον άπαξ ετησίως ως εποπτεύουσα συνέλευση για την αναβάθμιση του διαλόγου. Η Προεδρία θα πρέπει να είναι Υπουργικού ή Υφυπουργικού επιπέδου από την πλευρά της Ρωσίας και σε επίπεδο Γενικού Διευθυντή ή Υποδιευθυντή από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κατόπιν εισήγησης της Ρωσίας προτείνεται η συγκρότηση άτυπης ομάδας εργασίας η οποία θα συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα (2 ή 3 φορές τον χρόνο) προκειμένου να συνεχιστεί ο διάλογος μεταξύ των συνεδριάσεων της υποεπιτροπής. Οι συμφωνηθείσες διαδικασίες σε επίπεδο υποεπιτροπής ΣΕΣΣ θα πρέπει να ισχύουν επίσης και για τις εργασίες της εν λόγω ομάδας. Θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα για συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων σε προσωρινή ή πιο μακροπρόθεσμη βάση για την αντιμετώπιση επιμέρους θεμάτων, όπως π.χ. η αλλαγή του κλίματος ή η Βόρεια Διάσταση. Η ομάδα εργασίας θα πρέπει να τελεί υπό την κοινή προεδρία της ΓΔ Περιβάλλοντος και του Υπουργείου Οικονομικής Ανάπτυξης και Εμπορίου.

Είναι καθοριστικής σημασίας να επιτευχθεί συντονισμός κατά την είσοδο στοιχείων από όλα τα αντίστοιχα υπουργεία/οργανισμούς και ΓΔ κατά τις συνεδριάσεις. Θα πρέπει ιδιαιτέρως να επιδιωχθεί η καλύτερη σύνδεση με τις άλλες πολιτικές που εξετάζει η υποεπιτροπή (ενέργεια και πυρηνική ασφάλεια). Από την ρωσική πλευρά, το Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης και Εμπορίου, το Υπουργείο Φυσικών Πόρων, το Roshydromet και το Υπουργείο Ενέργειας θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά. Από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βασικοί συμμετέχοντες θα πρέπει να είναι η ΓΔ Περιβάλλον, η ΓΔ Εξωτερικές Σχέσεις (συμπεριλαμβανομένης της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Μόσχα), η ΓΔ Ενέργεια και Μεταφορές, η ΓΔ Έρευνας, η ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και ο οργανισμός EuropeAid.

Θα πρέπει να παρασχεθούν οι απαραίτητοι πόροι καθώς και να εξασφαλιστεί η δέουσα εκπροσώπηση σε υψηλό διαχειριστικό επίπεδο από τις αντίστοιχες πλευρές ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία του σχήματος.

Ένα από τα πρώτα καθήκοντα της άτυπης ομάδας εργασίας θα πρέπει να είναι η ενημέρωση του κοινού προγράμματος εργασίας για τη Ρωσική Ομοσπονδία που εγκρίθηκε από την υποεπιτροπή της ΣΕΣΣ για το περιβάλλον, την ενέργεια και την πυρηνική ασφάλεια.

Πέραν της ενίσχυσης του διμερούς διαλόγου Ευρωπαϊκής Ένωσης/Ρωσίας θα πρέπει να αποδοθεί η δέουσα σημασία σε νέες προσεγγίσεις που να αποσκοπούν στην ενίσχυση της πολυμερούς περιβαλλοντικής συνεργασίας.

Το Περιφερειακό Κέντρο της Ρωσίας για το Περιβάλλον που υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Ρωσική Κυβέρνηση με τη συμμετοχή και άλλων ενδιαφερομένων (ΜΚΟ, ακαδημαϊκών, επιχειρήσεων) μπορεί να διαδραματίσει σοβαρό και θετικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΣΤΑΔΙΑ

Ο αναβαθμισμένος διάλογος για θέματα περιβάλλοντος και αειφόρου ανάπτυξης συνιστά βασικό στοιχείο της μακρόπνοης εταιρικής σχέσης στρατηγικού χαρακτήρα βάσει κοινών αξιών όπως επιβεβαιώθηκε εκ νέου κατά την 7η Διάσκεψη Κορυφής Ρωσίας-Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Μάιο του 2001.

Προτείνεται οι ιδέες και οι εισηγήσεις στην ανακοίνωση αυτή να αναπτυχθούν περαιτέρω με τους ρώσους συνομιλητές προκειμένου να διαμορφωθεί ένα κοινό πρόγραμμα δράσης και αντίστοιχες κοινές διαδικασίες το ταχύτερο δυνατόν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΠΡΟΣ ΤΗ ΡΩΣΙΑ

Εθνικό Πρόγραμμα Tacis – Ρωσική Ομοσπονδία

2000

- Εναρμόνιση των περιβαλλοντικών προτύπων (2 εκατ. ευρώ)

1999

- Συστήματα παρακολούθησης του περιβάλλοντος στη Ρωσία (2,5 εκατ. ευρώ)
- Υποστήριξη της διαχείρισης αποβλήτων στη Ρωσία (2,4 εκατ. ευρώ)
- Αναδιάρθρωση των εγκαταστάσεων παραγωγής χημικών όπλων (3 εκατ. ευρώ)

1998

- Ενίσχυση υπέρ του Υπουργείου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Γεγονότων όσον αφορά την πρόληψη βιομηχανικών ατυχημάτων (3 εκατ. ευρώ)
- Συμβολές προς το Υπουργείο Φυσικών Πόρων σχετικά με τη διαχείριση του νερού (2,5 εκατ. ευρώ)
- Χημικά όπλα II (3,9 εκατ. ευρώ)

1997

- Επιμόρφωση όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση της λεκάνης του Βόλγα - ενίσχυση του προγράμματος της Παγκόσμιας Τράπεζας (2,9 εκατ. ευρώ)
- Βελτίωση του συστήματος δασικής πυρασφάλειας (1,95 εκατ. ευρώ)
- Χημικά όπλα I (3,9 εκατ. ευρώ)

1996

- Θεσμική στήριξη της κρατικής επιτροπής για την προστασία του περιβάλλοντος (2 εκατ. ευρώ)

1995

- Λίμνη Βαϊκάλη - οικολογικές πληροφορίες και ευαισθητοποίηση του κοινού (0,5 εκατ. ευρώ)

Tacis - Ρωσία - Ενέργεια/περιβαλλοντικά έργα

- Περιβαλλοντικός κώδικας αγωγής για την πετρελαϊκή βιομηχανία (ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2000)
- Κανονισμός για την ανάπτυξη των ενεργειακών πόρων για την προστασία του περιβάλλοντος στην περιφέρεια Timan-Pechora (υπό εκτέλεση)

Ειδική δράση για την περιοχή της Βαλτικής 2000

- Kaliningrad - Διαχείριση αποβλήτων (2 εκατ. ευρώ)
- Λίμνη Chudsoe - Διαχείριση του περιβάλλοντος (2 εκατ. ευρώ)

Tacis - Διαμεθοριακό πρόγραμμα

2000

- Αποκατάσταση της μονάδας επεξεργασίας λυμάτων στην Sortavala (4,5 εκατ. ευρώ)

1998

- Διαχείριση της ποιότητας του ύδατος στο Kaliningrad (2,4 εκατ. ευρώ)
- Διαχείριση της ποιότητας του περιβάλλοντος, ποταμός Patsojoki (1,4 εκατ. ευρώ)

1997

- Διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής, Karelia (3,5 εκατ. ευρώ)
- Αποκατάσταση των αποθεμάτων σολομού στον ποταμό Tuloma (1 εκατ. ευρώ)

1996

Υδροδότηση και διαχείριση αστικών λυμάτων, Karelia (1,5 εκατ. ευρώ)

Περιφερειακό Tacis

(το οποίο καλύπτει τα προσφάτως ανεξαρτητοποιηθέντα κράτη)

2000

- Εύξεινος Πόντος - τεχνική αρωγή (3 εκατ. ευρώ)
- Πρωτοβουλία παρακολούθησης του περιβάλλοντος (1,5 εκατ. ευρώ)
- Ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του κοινού όσον αφορά το περιβάλλον (3 εκατ. ευρώ)

1999

- Εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών και των NEAP – με επίκεντρο το νερό (3 εκατ. ευρώ)
- Κοινή διαχείριση ποταμών - δημιουργία δυναμικού, διαμεθοριακές υδάτινες λεκάνες (4 εκατ. ευρώ)

1998

- Κοινό πρόγραμμα περιβάλλοντος - προπαρασκευή έργου με την Παγκόσμια Τράπεζα (5 εκατ. ευρώ)
- Νέα REC – Στάδιο 3 – περιλαμβάνει το REC Ρωσίας (3,1 εκατ. ευρώ)

Από το 1994 η συμβολή του TACIS σε έργα περιβαλλοντικής έρευνας και ανάπτυξης μέσω του Διεθνούς Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογίας ανήλθε σε 19,5 εκατ. ευρώ.

Πρόγραμμα Tacis για τα μικρά έργα

2000

- Πρόγραμμα ενίσχυσης των δημοτικών επενδύσεων: θεσμική προπαρασκευή και προπαρασκευή του έργου για έργα που χρηματοδοτούνται από διεθνείς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και αφορούν το νερό και το αποχετευτικό σύστημα, τη συννοικιακή θέρμανση, τη διαχείριση αποβλήτων (4,5 εκατ. ευρώ)
- Πρόγραμμα συμβουλών πολιτικής: βραχυπρόθεσμες συμβουλές πολιτικού και νομικού χαρακτήρα προς υψηλού επιπέδου φορείς λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης και της υλοποίησης της περιβαλλοντικής πολιτικής στο πλαίσιο της ΣΕΣΣ (6,2 εκατ. ευρώ)

Tacis Bistro

1999

- Ποταμός Tver - οικονομικό μέσο (97.000 ευρώ)
- Astrakhan - έρευνα στον τομέα της αναπαραγωγής του οξύρρυγχου (75.000 ευρώ)
- Chuvashia - ανακύκλωση επικίνδυνων χημικών (98.000 ευρώ)
- Περιφέρεια Μόσχας - μείωση/πρόληψη της ρύπανσης από πετρέλαιο (99.000 ευρώ)
- Κρατική υπηρεσία εξέτασης του περιβάλλοντος - επιμόρφωση (97.000 ευρώ)
- Περιφέρεια της Μόσχας - βελτίωση του περιβάλλοντος σε πρώην στρατιωτικά πεδία (96.000 ευρώ)
- Βόρειος Καύκασος - βελτίωση του περιβάλλοντος σε ιαματικό θέρετρο (95.000 ευρώ)

Το πρόγραμμα TACIS για την πυρηνική ασφάλεια στη Ρωσία

Το TACIS παρέχει επίσης υποστήριξη για τη βελτίωση της ασφάλειας των μονάδων παραγωγής πυρηνικής ενέργειας και των λοιπών αστικών πυρηνικών εγκαταστάσεων στη Ρωσική ομοσπονδία, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων για τον κύκλο του καυσίμου και τη διαχείριση των αποβλήτων μέσω του προγράμματος αυτού.

Η ΓΔ Περιβάλλοντος συνέβαλε σε σειρά μελετών με θέμα τα ραδιενεργά απόβλητα στη Βορειοδυτική Ρωσία και γύρω από το Mayak, το Krasnoyarsk και το Tomsk.

Πρόγραμμα Life για τις τρίτες χώρες (Αγ. Πετρούπολη, Kaliningrad)

1999

- Πρόγραμμα δράσης για τη βιοποικιλότητα (220.000 ευρώ)
- Helcom - όρια υγρών αποβλήτων (141.000 ευρώ)
- Διατήρηση της άγριας πανίδας και των οικοτόπων, Λένινγκραντ (173.000 ευρώ)
- Οικολογιστικός έλεγχος στην Αγ. Πετρούπολη (220.000 ευρώ)

1998

Σύστημα δειγματοληψίας και παρατήρησης για τα δάση (210.000 ευρώ)

Η ρύπανση λόγω εκπλύσεων στη Βαλτική Θάλασσα, Αγ. Πετρούπολη (201.000 ευρώ)